

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE İLETİŞİM

1

HIZLICA GÖZ ATINIZ

İLETİŞİM NEDİR? (1-2)

İLETİŞİM TÜRLERİ (2-4)

İLETİŞİM ENGELLERİ (4-5)

ETKİLİ İLETİŞİM (5-6)

OKUL ÖNCESİ
ÖĞRETMENLERİNE
ÖNERİLER (7)

KİTAP VE FİLM ÖNERİLERİ (8)

KAYNAKÇA (9-10)

İLETİŞİM NEDİR?

Açıkgöz(2003)'e göre iletişim, iki veya daha fazla insan arasında anlamları ortak kılma sürecidir. Öğrenme-öğretme süreci açısından bakıldığında iletişimin temel işlevi, anlamları ortak kılmanın yanı sıra duygu, düşünce, bilgi ve becerileri paylaşarak davranış değişikliği meydana getirmektir. Açıkgöz(2003)'e göre iletişimin amacı, alan ve veren arasında bilgi, düşünce ve tutum ortaklığı yaratmaktır. İletişimde en önemli nokta bilgi aktarımının iki yönlü olmasıdır. Bilgi aktarımı tek yönlü ise bilgilendirme, çift yönlü ise iletişim olarak adlandırılır.

2

3

Okullarda başlı başına bir iletişim etkinliği olan eğitimin sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesi, özellikle öğretmenler ile öğrenciler arasındaki iletişimin gerçekleşmesini gerektirir (Bolat, 1996). Özetle; tüm eğitim ve öğretim etkinliklerinin bir iletişim süreci olduğu düşünülürse öğretmenlerin iyi bir iletişimci ve etkili bir iletişimin nasıl kurulacağı yönünde bilgi sahibi olmaları önemlidir.

İletişim Türleri

- Sözlü İletişim
- Sözel Olmayan iletişim
- Tek yönlü İletişim
- Çift Yönlü İletişim

**Gerçek iletişim bir
canın başka bir
cana ulaşmasıdır.**

Doğan Cüceloğlu

4

İLETİŞİM TÜRLERİ

Sözel İletişim

Sözel iletişim, ister doğrudan, ister belirli iletişim kanalları ile olsun, mutlaka bir dile ihtiyaç duyar. İnsanlar arasındaki iletişim, ister doğrudan olsun, isterse belirli kanallarla dolaylı yollardan gerçekleşsin, çok sayıda ve çok farklı sözlü veya yazılı sembollerin kullanılmasıyla meydana gelir (Eroğlu, 2000).

Sözsüz İletişim

Sözel olmayan iletişim sözel iletişimi destekleyen kişinin gerçek duygu ve düşüncelerine ilişkin mesajlar veren bazı mimik ve jestlerden oluşmaktadır. Kişiler arası ilişkilerde iletmeye çalışılan anlamların %65'ine yakın bölümü söz dışı mesajlarla iletilmektedir (Uzunöz, 1987). Sosyal psikologların yaptığı araştırmalara göre, ortalama bir iletişimde, sözcüklerin önemi %10, ses tonunun önemi %30, beden dilinin önemi ise %60 olarak bulunmuştur (Altıntaş ve Çamur, 2001).

5

**Sözel olmayan
iletilimde göz
kantağı, yüz ifadesi
ve vücut duruşu
önemli yere sahiptir.**

Göz Konağı

Cüceloğlu (1984)'na göre, gözün kendisi başı başına bir mesaj kaynağıdır. Bir kimse gözlerle bakıyorsa ilgi duyuyor demektir, öte yandan bir kimsenin gözünü kaçırmasıysa onun bir şey saklamak durumunda olduğunu ifade eder. Güneysu(2003) iletişimde, konuşan kişinin düşüncelerini toparlayabilmek için göz konağını çok kısa bir süre için kesebileceğini ancak dinleyen kişinin göz konağını kesmesinin, konuşan kişi tarafından ilgisizlik olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir.

Yüz ifadesi

Kişilerle iletişimde karşıdakinin ne söylediğinden çok, yüz ifadesi bize söyledikleri ile ilgili ipucu sağlar. Yapılan bir araştırmaya göre, kişiler arası iletişimde %7 sözel, %38 sese dayalı ve %55 yüze dayalı ipuçlarını kullanarak iletişimi yorumlamaktadır (Mehrabian ve ark., 1988).

Vücut Duruşu

Vücudun duruşu, kişi ve kişiler arasındaki iletişim hakkında birçok ipucu verir. Omuzların düşük olması yorgunluk veya bıkkınlık, omuzların dik olması ve göğüslerin dışarıda olması kendine güven gibi mesajlar iletebilir (Baltaş ve Baltaş; 2001).

- **Kişilerarası Mesafe:** Kişiler arasında kullanılan mesafeler de bize o ilişkiye ilişkin birçok ipucu sağlar. Mesafeler özelden genele doğru olacak şekilde dörde ayırmak mümkündür. Bunlar;
 1. Mahrem mesafe: 30/35 cm
 2. Kişisel, samimi mesafe: 40–80 cm
 3. Sosyal mesafe: 80cm-2m
 4. Genel topluma açık mesafe: 2m ve üzeri (Cüceloğlu, 1999).

Tek Yönlü İletişim: Tek yönlü iletişimde kaynak bir, hedef bir veya daha fazla kişi olabileceği gibi, kaynak çok, hedef bir kişiden oluşabilir. Ancak sık rastlanan tek yönlü iletişim biçimi, kaynağın tek, hedefin birden fazla olmasıdır. (Tutar, 2002).

Çift yönlü iletişim: Çift yönlü iletişim göndericinin mesajına, alıcıdan geri bildirim aldığında meydana gelen iletişimdir. İki yönlü iletişimde gönderici ve alıcılar karşılıklı etkileşim içerisindedirler (Harold, 1972).

İLETİŞİM ENGELLERİ

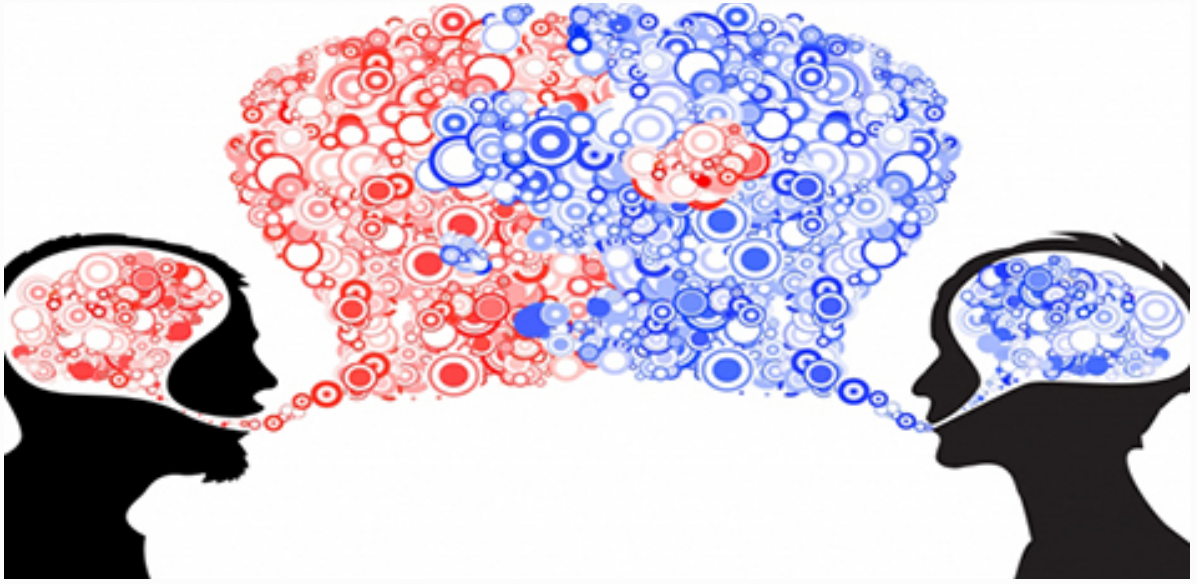
İletişim süreçlerinde bilerek ya da bilmeyerek kaynaktan alıcıya olumsuz olarak da iletilebilir. Olumsuz mesajlar iletişim sürecindeki geri bildirimleri engelleyebilir. İletişim sürecindeki engeller, bir mesajın verilmesini ve alınmasını olumsuz yönde etkileyen tüm faktörlerdir (Ergin ve Birol, 2000).

İletişim engellerini kaynağın alıcısıyla ilgili duyguları kavrayamaması veya alıcının kaynakta meydana gelen duyguların farkına varamaması olarak tanımlanabilir. İletişim engeli olarak ortaya konulan veriler iletişimin her alanında ve bulunan ortama göre dikkat edilmesi gereken önemli noktalardır. İletişimde engel oluşturabilecek etmenler řu şekilde sıralanabilir (Gordon, 1996).

İletişim Engelleri:

1. Emir vermek, yönlendirmek (Hiçbir zaman kullanılmamalı).
2. Uyararak, gözdağı vermek (Hiçbir zaman kullanılmamalı).
3. Ahlak dersi vermek (Sorun yokken kullanılabilir).
4. Öğüt vermek, çözüm ve öneri getirmek (Sorun yokken kullanılabilir).
5. Öğretmek, nutuk çekmek, mantıklı düşünceler önermek (Sorun yokken kullanılabilir).
6. Yargılamak, eleştirmek, suçlamak, aynı düşüncede olmamak (Hiçbir zaman kullanılmamalı).
7. Övmek, aynı düşüncede olmak, olumlu değerlendirmeler yapmak (Sorun yokken kullanılabilir).
8. Ad takmak, alay etmek (Hiçbir zaman kullanılmamalı).
9. Yorumlamak, analiz etmek, tanı koymak (Sorun yokken kullanılabilir).
10. Güven vermek, desteklemek, avutmak, duygularını paylaşmak (Sorun yokken kullanılabilir).
11. Soru sormak, sınamak, çapraz sorgulamak (Sorun yokken kullanılabilir).
12. Karşılaştırma yapmak (Hiçbir zaman kullanılmamalı)

7

ETKİLİ İLETİŞİM

İletişimin temel amacı insanlar arasında etkileşimi sağlamaktır. Etkili iletişim, kaynağını aktardığı duygu ve düşüncelerin alıcı tarafından kaynağın amacına, beklentisine, isteğine uygun bir biçimde davranışta bulunulması demektir. Böylesine sağlıklı iletişimin kurulabilmesi için kaynakla alıcının birbirlerini, kişilik yapılarını ve çevre koşullarını da içeren bir bütün olarak değerlendirmeleri gerekir. Bu tür bir yaklaşım sözlü, sözsüz mesajları oluşturan bütün davranışlar arasında bir bağlantı aranmasıyla, birleştirici ve bütünleştirici bir yorum yapılmasıyla mümkündür (Köknel, 1997). İletişim konuşmacının ve dinleyicinin değerlerinden, davranışlarından, içinde buldukları sosyal sınıftan, eğitim düzeylerinden, deneyimlerinden, bilgilerinden ve kültürlerinden etkilenmektedir (Price, 1991).

Doğallık

Bireylerin kurdukları iletişim sırasında doğallık diğer koşullar kadar önemlidir. Doğallık kişinin karşısındaki bireye dürüst ve açık olmasıdır. İletişim sırasında bireylerin samimi ve içten olması aynı zamanda güvenilirliği de artırır. Böylece kurulacak olan iletişim daha sağlıklı olur.

8

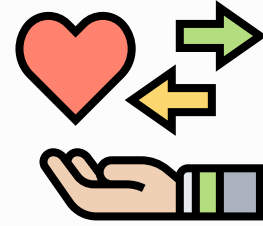
9

Kabul etme/Saygı

Çocuğun özsaygısı düşük ya da yüksek olabilir. Çocuğun kendine ilişkin değerlendirmeleriyle zamanla özsaygı kavramı gelişecektir. Burada eğitime düşen görev çocuğun kendisini olumlu olarak algılamasını ve değerlendirmesini sağlamaktır. Eğitimci çocukla konuşurken onu kabul edici dil kullanmalı uygun kararlarını desteklemeli, anlamalı, etkinliklerde seçim yapmasına yardımcı olmalı, sosyal problemlerin çözümüne destek olmalı, hatalarını öğrenmesine yardımcı olmalı ve olumlu yönlendirmede bulunmalıdır (Yörükoğlu, 1998).

Empati

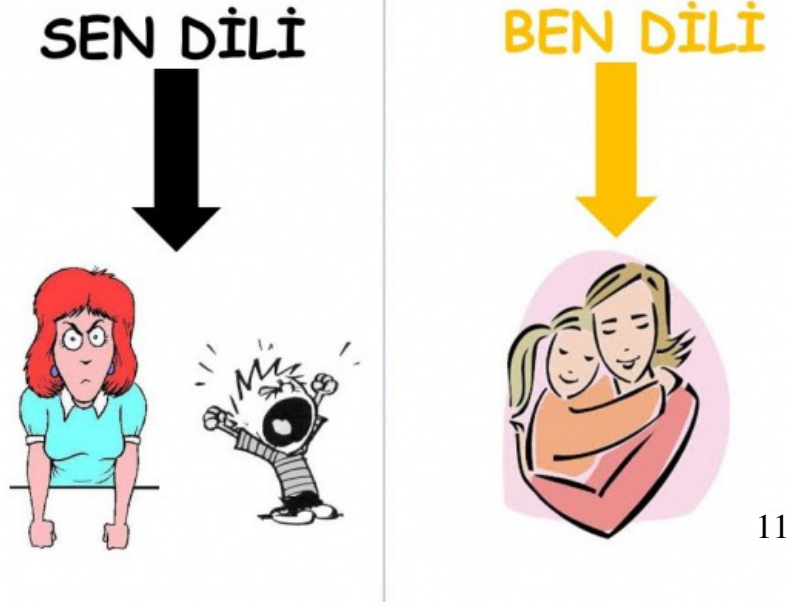
Kişiler arası iletişimde bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyabilmesi; yani onun bakış açısı ile olayları değerlendirebilmesidir (Bozdoğan, 2001). Empatik beceri, kişilerarası iletişimi geliştirmenin yanında ilişkiye anlam katan bir özelliktir. Bu beceri öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkilerde daha çok önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin empatik davranışları öğrencilerine bir model olarak bu beceriyi öğrenmelerini sağlamanın yanı sıra öğrencilerin öğretmenleri tarafından anlaşılmasından dolayı aralarındaki ilişkiye anlam ve katkı sağlayabilecektir (Yörükoğlu, 1998).

10

BEN DİLİ VE SEN DİLİ

Sen zamiri kullanmadan yapılan iletişim, ben dili kullanılarak yapılanıdır. Kısacası ben dili, sen dili kullanmanın tersidir. İletişim sürecinde sen dilini sık kullanmak, karşı tarafı suçlayıcıdır, karşı tarafın kendini suçlu hissetmesine ve tepkili davranmasına neden olur. Bu durum ise iletişimde çatışmaya neden olabilir. Ben dili daha çok duygular ifade edilerek kullanılır. İletişim sürecinde sen dili, suçlayıcı ve öz-saygıyı zayıflatıcı iken, ben dili daha çok öz-saygı geliştiricidir ve kişinin hatasını anlamasına yöneltir (Kaya, 2010). Ben dili, bireylerin karşılıklı duygularını söyleyerek kendilerini açmalarını sağlar. Bu durum ise iletişimde çatışma çıkma ihtimalini azaltır. Örnek olarak derse geç kalan öğrenciye sen dilinde "*Niye derse geç kalıyorsun?*" cümlesi kurulurken ben dilinde "*Geç kalman beni endişelendiriyor.*" ile ifade edilebilir. Bu durum öğrencinin öz-saygısının gelişmesine katkı sağlayabilir.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNE ÖNERİLER

1. Çocuğun kendini rahatça ifade edebileceği bir sınıf ortamı yaratmak.
2. Sınıfta kuralları öğrenciler ile birlikte somut ifadelerle belirlemek.(Resimler ile desteklenebilir) Örnek olarak; 'Gürültü yapmayalım.' cümlesi yerine 'Parmak kaldırarak konuşalım.' şeklinde ifade edilebilir.
3. Bu yaş grubunda öğrencilerin duygularını tanıması ve ifade etmesi önemlidir. Buna yönelik sınıf içi etkinliklere yer verilebilir.
4. Öğretmenler öğrencilerle iletişim kurarken model olmalıdır. Göz kontağı kurma, vücut duruşuna dikkat etme, sözel olan ve olmayan iletişim türlerini dikkate almalıdır.
5. Drama, eğitsel oyun, öykü tamamlama, duyguları ifade eden resimler yaptırma gibi etkinliklerden faydalanılabilir.
6. Okul öncesi dönemde aile, öğrenci, öğretmen bir bütündür. Bundan dolayı ailenin okul yaşantısına dahil edilmesi çok önemlidir. Ailenin iletişim donanımlarına sahip olması teşvik edilmeli ve gerektiği takdirde okul psikolojik danışmanından yardım alınmalıdır.

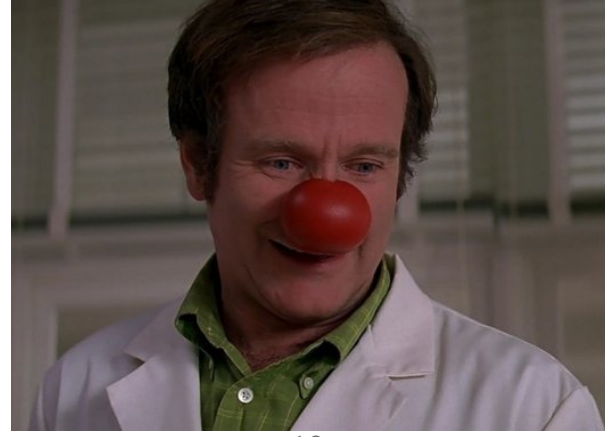
KİTAP VE FİLM ÖNERİLERİ

KİTAP

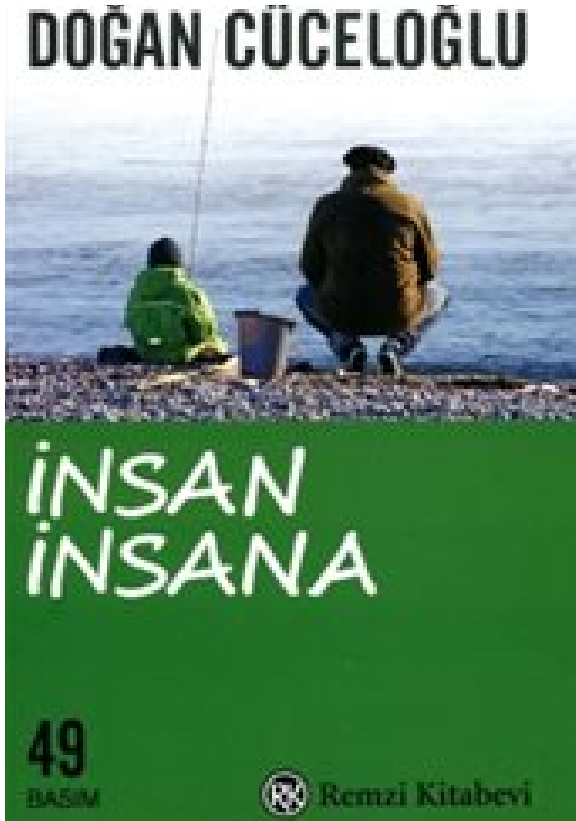
İnsan İnsana-Doğan CÜCELOĞLU
Beni Ödülle Cezalandırma-Özgür BOLAT
Empati-Üstün DÖKMEN
İletişim Donanımları-Doğan CÜCELOĞLU

FİLM

Koro
İki Dil Bir Bavul
Patch Adams (1998)

12

13

14

KAYNAKÇA

1. Acar, V. (2009). *Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
2. Açıkgöz, K. (2003). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
3. Altıntaş, E. ve Çamur, D. (2001). *Sözsüz İletişim ve Beden Dili*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
4. Baltaş, Z. ve Baltaş, A. (2001). *Bedenin Dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
5. Bolat, S. (1996). *Eğitim Örgütlerinde İletişim: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Uygulaması*. Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, s. 75-80.
6. Cüceloğlu, D. (1999). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
7. Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
8. Eroğlu, F. (2000). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayınları.
9. Gordon, T. (1996). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
10. Güneysu, S. (2003). *Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulama*. İ. Erdoğan (Editör). Okul Öncesi Eğitim Sorunlar ve Çözümler Sempozyumu Bildiri Kitabı. İstanbul: Özel Okullar Derneği.
11. Harold, L. (1972). *Managerial psychology*. Chicago: The University of Chicago.
12. Kaya, A. (2010). *İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreçler*. Alim KAYA (Ed.) Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim, Pagem Akademi, Ankara.
13. Köknel, Ö. (1997). *İnsanı Anlamak*. İstanbul, Altın Kitaplar.
14. Mehrabian, A., Young, AL. ve Sato, S. (1988). *Emotional empathy and associated individual differences*. Current Psychology: Research and Reviews; 7, s. 221-240.
15. Price, J., P. (1991), "Effective Communication", *Preventing School Failure*, 35(4), s.25-29.
16. Tutar, H. (2003). *Genel ve Teknik İletişim*. Ankara: Nobel Yayın.
17. Yörükoğlu, A. (1998). *Gençlik Çağı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

KAYNAKÇA

1 numaralı resim

<https://sesanltd.com.tr/20-kasim-dunya-cocuk-haklari-gunu/> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

2 numaralı resim

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/15214/mod_resource/content/0/I%CC%87letisim%CC%A7im%20Engelleri-1.pdf adresinden 06.10.2021 tarihinde alınmıştır.

3 numaralı resim

<https://www.doktortakvimi.com/blog/etkili-iletisim-nedir> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

4 numaralı resim

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/15214/mod_resource/content/0/I%CC%87letisim%CC%A7im%20Engelleri-1.pdf adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

5 numaralı resim

<https://politeknik.de/p4762/> adresinden 04.10.2021 tarihinde alınmıştır.

6 numaralı resim <https://mozartcultures.com/hayatimiza-yon-veren-sihirli-olay-iletisim/> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

7 numaralı resim

<https://asistanakademi.com/etkin-iletisim-egitimi> adresinden 04.10.2021 tarihinde alınmıştır.

8 numaralı resim

<https://www.canva.com/media/MAD2JMh4HnU> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

9 numaralı resim

<https://www.canva.com/media/MAD2UWfPZfA> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

10 numaralı resim

<https://www.canva.com/media/MADtB-MuL1U> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

11 numaralı resim

https://salihliram.meb.k12.tr/icerikler/ben-dili-ve-sen-dili-nedir_8550270. adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

12 numaralı resim

<http://www.seyyargazete.com/2020/04/19/korona-gunlerinde-guzel-bir-adamin-hikayesi-robin-williams/> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

13 numaralı resim

<https://www.nadirkitap.com/yeniden-insan-insana-dogan-cuceloglu-kitap14682919.html> adresinden 05.10.2021 tarihinde alınmıştır.

14 numaralı resim

<https://www.dr.com.tr/Kitap/Iletisim-Donanimlari/Egitim-Basvuru/Psikoloji-Bilimi/urunno=0000000119469> adresinden 06.10.2021 tarihinde alınmıştır.